Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πελοπν. (Λακων.) Τσακων. *ἄνε* Θρᾴκ. (Σαρεκκλ.) Κρήτ. (Σητ. κ. ἀ.) Κύθηρ. *ἄνι* Ἤπ. Μακεδ. *ἀνεῖν* Κρήτ. Πόντ. (Κερασ. κ. ἀ.) Σῦρ. κ. ἀ. *ἀνεῖ* Θήρ. Κρήτ. Λευκ. Πελοπν. (Μάν.) Προπ. (Μηχαν.) κ. ἀ.

Ἐκ τῆς μεσν. φρ. *ἂν ἔνι*. Ὁμοίως ἐκ τοῦ *ἂν εἶναι* ὁ τύπ. *ἀνεῖν*. Περὶ τῆς λ. ἰδ. ΣΨάλτην ἐν Λεξικογρ. Ἀρχ. 5 (1918/20) 42 κέξ. καὶ ΑνθΠαπαδόπ. ἐν Ἀθηνᾷ 45 (1933) 29 κέξ.

Ὑποθετικὸς σύνδεσμος, διὰ τοῦ ὁποίου εἰσάγονται προτάσεις **1)** Ὑποθετικαὶ ἔνθ' ἀν.: *Ἀνὲ θέλῃς, νὰ τὴνε πάρῃς* Κρήτ. *Ἀνὲ περνᾷ ἀπὸ τὸ χέρι μου, θὰ γίνῃ αὐτόθ. Ἄνε σ' ἀρέσῃ, ἀκλούθα μου* αὐτόθ. *Ἀνεῖ κοιμᾶται, νὰ τὸν ξυπνήσῃς* Λευκ. *Ἀνεῖ μὲ νοιώσουνε, θὰ μὲ σκοτώσουνε* Θήρ. Πολλάκις συνεκφέρεται μετὰ τοῦ *καί*: *Ἀνεῖ γαὶ ἔρθῃ* Κρήτ. *Ἀνὲ γαὶ δὲ δὸν εὕρω* αὐτόθ. *Ἀνεῖ καὶ πάς* Μάν. *Καρτερῶ, μὰ ἀνὲν τᾶαὶ ἐν ἔρτῃ, ἐν-νὰ πάω ἐγιὼ* Κύπρ. *Ἀνὲν καὶ θέλ' ἐκεῖνος, ἐγὼ πα θέλω* Τραπ. Χαλδ. *Ἀνὲν κ' εὐτάς ἀτο, θ' ἀγαπῶ σε* (ἂν τὸ κάμῃς κτλ.) αὐτόθ. *Ἔ φαρμάκ', ἀνὲν κὶ κρυουλουγήσ' κι ἀρρουστήσ' τοὺ πιδί, τί θὰ κάνουμ;* Ἴμβρ. Ἡ χρῆσις καὶ μεσν. Πβ. Χρον. Μορ. στ. 2510 (ἔκδ. JSchmitt) «ἂν ἔναι καὶ χολιάσῃ», Διήγ. παιδιόφρ. στ. 685 (ἔκδ. Wagner σ. 165) «κι ἀνὲν καὶ εὕρῃς καὶ νερὸν» Μαχαιρ. 1,24 (ἔκδ. RDawkins) «καὶ ἀνὲν καὶ ὁ ρῆγας σύρῃ μαρτυρίαν» κτλ. Ἐν Πόντ. τὸ *ἀνὲν καὶ* συνεκφέρεται μετὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντων. *τό*: *Ἀνὲν καὶ τὸ λές μ' ἀτο, κᾶ θὰ δίγω σε* (ἂν μοῦ τὸ εἴπῃς, κἄτι θὰ σοῦ δώσω) Χαλδ. *Ἀνὲν καὶ τὸ θὰ πάς, πέ μ' ἀτο* Κρώμν. Χαλδ. *Ἀνὲν τσαὶ τὸ οὐ πάς, νὰ χτυπῶ σε* (*νὰ* = θὰ) Ὄφ. || Ἄσμ.

Ἀνεῖ βοθάνω μή με κλαίς, γιατ' εἶμ' ἀποθαμένος,
μόνο μὲ κλαῖγε ζωδανὸ ποῦ 'μ' ἔρημος καὶ ξένος

Κρήτ.

Γιατ' εἶσαι τὸ κεφάλι μας καὶ εἶσαι κ' ἡ τιμή μας
κι ἀνὲν γαὶ σὲ σκοτώσουνε, χάνεται ἡ ζωή μας

αὐτόθ.

Ἀπού 'χει δυὸ ἀγαπητικειὲς ἔχει χαρὰ μεγάλη,
ἄνε δοῦ πάρουνε τὴ μιά, θὰ τοῦ 'πομείνῃ ἡ -ῧ-ἄλλη

αὐτόθ.

Ἀνεῖ καὶ ξέρῃς γράμματα, πές μας τὴν ἀλφαβῆτα

Μηχαν.

Ἀνὲν καὶ τὸ νικᾷς μ' ἐσύ, ἔπαρ' τὴν ψυχή μ' καὶ δέβα,
κι ἀνὲν καὶ τὸ νικῶ σ' ἐγώ, θὰ παίρω καὶ τὸ μαῦρο σ'

(ἂν μὲ νικήσῃς ἐσύ, πᾶρε τὴν ψυχή μου καὶ πήγαινε, καὶ ἂν σὲ νικήσω ἐγώ, θὰ πάρω καὶ τὸν μαῦρο σου) Χαλδ. **2)** Παραχωρητικαὶ Κύθηρ. Λευκ. Πελοπν. (Λακων.) κ. ἀ.: Παροιμ.

Γάιδαρος εἶν' ὁ γάιδαρος, ἀνὲ φορῇ καὶ σέλλα

(ὁ εὐτελὴς παρὰ πᾶσαν ἐπίδειξιν παραμένει τοιοῦτος) Κρήτ.

Τὸν 'Αράπη κι ἄνε λούνῃς, | κρύο σίδερο παιδεύεις

(ἐπὶ τῶν ἠθικῶς ἀδιορθώτων) Κύθηρ. || Ἄσμ.

Ἐμεῖς κι ἀνεῖ φιλειόμαστε, δὲν εἶναι ἁμαρτία

Λευκ. **3)** Ἀοριστολογικαὶ Κρήτ.: *Ὅσοι κι ἀνὲν τ' ἀκούσανε γελάσανε.* || Ἄσμ.

Ὅσα βουνὰ κι ἀνεῖ διαβῶ, ὅλα τὰ παραγγέλλω.

Πβ. *ἅμα* **B 2**, *ἄμποτε* **1**, *ἄν*, *ἀνίσως*, *ἂν-κι-ἄν*.

ἀνενέργητος ἐπίθ. λόγ. σύνηθ.

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. *ἀνενέργητος*.

Ὁ μὴ ὑποστὰς τὴν ἐνέργειαν ληφθέντος καθαρτικοῦ φαρμάκου ἢ ἐν γένει ὁ δυσκοίλιος: *Εἶμαι ἀνενέργητος. Τὸ παιδὶ ἔμεινε ἀνενέργητο.*

ἀνέννοια ἐπίρρ. ἐνιαχ. *ἀνέννᾰ* Πόντ. (Σάντ.) *ἀνέννοιας* Κύπρ. *ἄνεννοιας* Κύπρ. *ἀνέγνοια* Θήρ. Κάρπ. Κύπρ. —*Λεξ.* Δημητρ. *ἀνέγνοιας Λεξ.* Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀνέννοιος*. Τὸ *ἀνέγνοια* καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Α 1962 (ἔκδ. ΣΞανθουδ.) «νὰ μὴν ἀναθιβολευτῇ κι ἀνέγνοια νὰ 'πομείνῃ».

Χωρὶς φροντίδα, ἀμερίμνως ἔνθ' ἀν.: *Κάθεται - τσοιμᾶται ἀνέγνοια ἢ ἀνέννοιας ἢ ἄνεννοιας* Κύπρ. *Κοιμᾶται ἀνέγνοια* Θήρ. *Ἀνέγνοια κάθομαι καὶ πότε δὰ στέσω τὸ φαεῖ μου!* (*δὰ* = θὰ) Κρήτ. || Ἄσμ.

Μάννα, τῶι ἂν εἶσαι μάννα μου τῶ' εἶντα φυλὴ λοᾶσαι,
ἐγὼ ἐκατακόπηκα τῶ' ἐσοὺ ἀνέννοιας τσοιμᾶσαι

Κύπρ.

Ἀνέγνοια τρών καὶ πίνουνε κι ἀνέγνοια ξεφαντώνουν

Λεξ. Δημητρ.

Ἡ Παναγία κάετον ἀνέγνοια 'ς τὸ θρονίν της
τοὶς προσευκὲς γιάατζε καὶ τὸ χαρτὶν ἐκράει

(γιάατζε = διάβαζε, *ἐκράει* = ἐκράτει) Κάρπ. Συνών. *ἀμέριμνα, ἄνοιαστα, ξένοιαστα*.

***ἀνεννοιάζω,** ἀνεννοιάζω* Θρᾴκ. (Σαρεκκλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *ἀνέννοια*.

Καθησυχάζω, ἀποκοιμίζω συνήθως διὰ βαυκαλημάτων, ἐπὶ παιδίου: *Ἀ 'νεννοιάσω τὸ παιδὶ καὶ 'ανά 'ρτω* (*'ὰ* = θά). *Σὰ 'νέννοιασε τὸ παιδὶ τὸ σκέπασε.*

***ἀνέννοιασμα** τό, ἀνεννοιασμα* Θρᾴκ. (Σαρεκκλ.)

Ἐκ τοῦ ρ. **ἀνεννοιάζω*.

Ἀποκοίμισμα τοῦ παιδίου διὰ βαυκαλημάτων. Πβ. *νανούρισμα*.

ἀνέννοιος ἐπίθ. Λέρ. Κύπρ. Ρόδ. Σύμ. *ἀνέννοιους* Λέσβ. *ἄνεννοιος* Κύπρ. Μεγίστ. *ἄνεννοιας* Κύπρ. *ἀνέγνοιος* Θήρ. Κάρπ. Κρήτ. κ. ἀ. —*Λεξ.* Βλαστ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ οὐσ. *ἔννοια*. Τὸ *ἀνέγνοιος* καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Β 811 (ἔκδ. ΣΞανθουδ.) «κι ἀνέγνοιος ἐκοιμούντονε τὸ δεῖπνο νὰ χωνέψῃ».

1) Ὁ μὴ φροντίζων περί τινος, ἄφροντις ἔνθ' ἀν.: *Ἀνέννοιος κάθεται* Ρόδ. *Φαίνεται πολὺ ἀνέννοιος γι' αὐτὴν τὴν γουλειὰν - γιὰ παντρειὰν* Κύπρ. *Ἀνέγνοιος εἶναι καὶ πρέπει πῶς δὲν ἔμαθε πῶς ἐπόθανε τὸ παιδί dου* Κρήτ. *Ἀνέγνοιος κοιμᾶται* αὐτόθ. *Ἤρθε τὸ πρᾶμα ξαφνικὰ κ' ἦσαν ὅλοι ἀνέγνοι* αὐτόθ. *Ὁ δεῖνα ἔν' ἄνεννοιας, τρώει τσαὶ πίνει* Κύπρ. Συνών. *ἀδιανόητος, ἀμέριμνος, ἄνοιαστος, ξένοιαστος*. **2)** Ὁ μὴ ὑποψιαζόμενός τι, ἀνύποπτος Κρήτ. —*Λεξ.* Δημητρ.: *Ἐκεῖ ποὺ ἀνέγνοιος πήγαινε τὸν χτυπήσανε ἀποπίσω Λεξ.* Δημητρ. *Ἀνέγνοιο τὸν εὗρῆκε καὶ γιὰ 'κειονὰ τὸν ἐσκότωσε* Κρήτ. Ἀντίθ. *ἀνέμπιστος*.

ἀνεντήρητα ἐπίρρ. ἀμάρτ. *ἀντήρητα* Εὔβ. (Αὐλωνάρ.) Κάρπ. *ἀδήρητα* Κρήτ. (Σητ. κ. ἀ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀνεντήρητος*. Τὸ *ἀντήρητα* καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Δ 1458 (ἔκδ. ΣΞανθουδ.) «μ' ἀπ' ὅλους ἕνα στρατηγὸ ἔχεις τιμῆς μεγάλης | κι ἀντήρητα τοῦτον μπορεῖς 'ς τὸν πόλεμο νὰ βάλῃς» καὶ ἐν Ζήν. στ. 38 (ἔκδ. ΚΣάθα σ. 4) «ποῦ ἤμπαινες ἀντήρητα εἰς τῶν Τουρκῶν τὰ τόξα».

Χωρὶς φόβον, ἀδιστάκτως ἀφόβως ἔνθ' ἀν.: *Γιάντα ντρέπεσαι; τραύα ἀντήρητα* Αὐλωνάρ. *Πέρνα ἀδήρητα καὶ μὴ φοβᾶσαι* Σητ. *Ἀδήρητα μίλειε* αὐτόθ. *Ἀδήρητα νὰ βαίνῃς 'ς τὸ σπίτι μας - νὰ πηαίνῃς 'ς τὸ δρόμο σου* Κρήτ. Συνών. *ἄφοβα*.

ἀνεντήρητος ἐπίθ. ἐνιαχ. *ἀνεδήρητος* Κρήτ. *ἀδήρητος* Κρήτ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ